

Echilibrul maturității

Festivalul Național de Teatru

Eliberați de perspectiva competiției, oamenii de teatru au putut fi, de astă dată, mai atenți la propunerile colegilor lor, la ceea ce a transmis fiecare reprezentație și la imaginea globală pe care teatrul românesc a oferit-o prin cele zece spectacole selecționate. Ediția din acest an a festivalului - care, de nouă ani încoace, a experimentat diverse formule de organizare, a unit și a despărțit conștiințele critice, și-a contestat selecționerii - a izbutit în cele din urmă o viziune consistentă asupra nivelului real al artei spectacolului din România, lipsită de ifose dar și de concesii. Formula unui director de festival, responsabil și de selecție (bună), și de organizare (bună în liniile mari și enervantă în cele mici, cum ar fi distribuția cu întârziere a biletelor de protocol), își dovedește raționalitatea. Cristina Dumitrescu, critic de teatru cumpănit, cu opțiuni argumentate, asigură de doi ani, singură, continuitatea criteriilor. Alegând spectacolele bune, cele care merită să fie văzute și discutate, selecția a acoperit harta teatrală a țării, propunând creații ale regizorilor din toate generațiile, piese bune ale dramaturgiei românești și stră-

ne, clasice și contemporane, performanțe actoricești remarcabile. Preocuparea pentru reprezentativitate se rezolvă de la sine dacă criteriul inițial este cel al valorii. În sfârșit, lucrurile s-au așezat la locul lor, performanțele individuale decurgând din importanța și seriozitatea proiectului colectiv. Prezența a trei Teatre Naționale (București, Craiova, Timișoara), a Teatrelor "Bulandră" și "Nottara" din București, a colectivelor din Brașov și Piatra Neamț, a Teatrului Maghiar de Stat din Cluj semnaleză corect centrele de creație puternice, unde subvenția statului și istețimea managerială sunt folosite cu plan și pricoperă, spre satisfacția artiștilor, a criticilor, dar și a spectatorilor. Teatralitatea marilor proiecte regizorale vizează comunicarea și nu pulverizarea poveștii prin exhibarea unor conexiuni contorsionate și a unui vocabular scenic de uz personal. Libertatea de creație trebuie să fie îngădită de libertatea spectatorilor de a veni sau nu la teatru.

Au fost prezente în festival "mari montări", proiecte demiurgice: **Orestia** (regia: Silviu Purcărete), **1794** (regia: Alexandru Dăne), **Petru** (regia: Cătălina Buzoianu), care mărturisesc ambiția scenei de a rivaliza cu viața însăși, propunând o versiune a marilor mituri ale istoriei prin evidențierea legăturilor cauză-efect. Alături de marile orchestre simfonice au fost prezente și rafinate ansambluri de cameră, unde măiestria regizorului își dizolvă viziunea în asamblarea și omogenizarea performanțelor actoricești: **Azilul de noapte** (regia: Ion Cojar), **Lungul drum al zilei către noapte** (regia: Alexandru Dabija), **Livada de vișini** (regia: Vlad Mugur). Toate aceste spectacole, dincolo de eventualele obiecții, exprimă normalitatea maturității, momentul în care artiștii au izbutit să se debaraseze de tentația rivalității cu piața și parlamentul. Se poate spune că acum, în sfârșit, teatrul s-a eliberat de funcția propagandistică atribuită de autoritățile comuniste și asumată apoi de bunăvoie cu mesaj contrar. Prezența regizorilor Vasile Nedelcu, Vlad Massaci, Claudiu Goga în secțiunea intitulată

"Teatru tânăr" a dat o idee despre ceea ce urmează în teatrul românesc: așa cum

foto: Ilona Varga

Magda Stief în **Livada de vișini**

s-a prezentat în această săptămână, inovația se face cu ochii la tradiție, lipsește nebunia, atitudine prin care se ocolește atât eșecul cât și afirmarea certă a unui talent specific.

Pentru un ipotetic spectator venit de pe planeta Marte, unde n-au ajuns încă veștile despre criza economică din România, festivalul nu a fost expresia unui teatru pauper. Talentul și dexteritatea scenografilor (personalități despre care se vorbește încă prea puțin) au asigurat nu doar "fața" spectacolelor, ci și reala lor bogăție: expresivitatea autonomă. Pe de altă parte, huliții bogătași din România nu sunt insensibili la chemările muzelor. Numele sponsorilor apare pe mai multe afișe, chiar atunci când nu-și asumă, ca în cazul companiei SMART, responsabilitatea actului artistic. Și, tocmai pentru că în organizarea festivalului au fost implicate și persoane a căror meserie este negoțul și nu cultura, pare straniu că nu s-a făcut mai mult pentru popularizarea manifestării în oraș, în vederea atragerii unui public deocamdată neutru. Sărbătoarea a fost nu a orașului, ci a celor ce iubesc teatrul și în zilele lui de lucru. Și, după cum s-a dovedit, ei nu sunt - noi nu suntem - atât de puțini.

Magdalena Boiangiu

Gheroghe Dinică în **Azilul de noapte**